

УДК 784.011.26:792.73

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-4-4>**Андрій СТОЙКІВ,***orcid.org/0000-0003-1514-1132**аспірант кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства**Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка**(Тернопіль, Україна) mobius079@gmail.com*

СТАНОВЛЕННЯ ХЕВІ-МЕТАЛ МУЗИКИ НА ОСНОВІ КЛЮЧОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ КОМПОЗИЦІЙ РОК-ГУРТІВ НАПРИКІНЦІ 1960-Х – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ 1970-Х РОКІВ

Стаття присвячується феномену виникнення хеві-металу, як контркультури до рок-музики наприкінці 1960-х років, його становлення на основі відповідної музики та здобуття популярності, особливо серед тогочасної молоді. У статті проаналізовано ключові елементи, котрі сприяли становлення відповідного субжанру на основні досліджень композицій, зокрема партитур і табулатур, за допомогою яких розкрито фундаментальні музичні особливості рок-музики наприкінці 1960 – першої половини 1970 років. У пропонованій публікації висвітлено головні відмінності, за якими можна відмежувати хеві-метал від інших субжанрів важкої музики того часу. Робота має міждисциплінарний характер, що виявляється у використанні методичних підходів історії та культурології. У статті розглядається виникнення хеві-металу, не з принципу «творіння з нічого», а з принципу історизму, звертаючи увагу на історичне тло та процес розвитку важкої музики, які стали генезою для хеві-металу. У статті вказано причини популяризації та значення відповідного субжанру у контексті загального розвитку важкої музики та його розмежування серед інших жанрів рок-музики 1970-х років. Особливої уваги надано гурту Black Sabbath, та парадоксу травми Тоні Айоммі, через котру музикант пристосував інструмент таким чином, що звук отримуваний з гри відрізнявся від всіх інших гуртів того часу. У пропонованій публікації окреслено фундаментальні ознаки «Нової Хвилі Британського Хеві-Металу» на прикладі гурту Judas Priest в середині 1970-х років, як головного гурта, музика якого безпосередньо вважатиметься новою віхою в рок-музиці. Окрім музичної складової у статті висвітлено окремі важливі нюанси, які знаходяться поза музичною сферою, наприклад «питання першого хеві-метал гурту», без розгляду котрого неможливо висвітлити проблематику становлення хеві-метал музики.

Ключові слова: хеві-метал, рок-музика, важка музика, Великобританія, Нова Хвиля Британського Хеві-Металу, контркультура.

Andrii STOIKIV,*orcid.org/0000-0003-1514-1132**PhD-student at the Department of the World History and Religious Studies**Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University**(Ternopil, Ukraine) mobius079@gmail.com*

FORMATION OF HEAVY METAL MUSIC BASED ON KEY ELEMENTS OF ROCK BAND COMPOSITIONS IN THE LATE 1960S – FIRST HALF OF THE 1970S

The article is devoted to the phenomenon of the emergence of heavy metal as a counterculture to rock music in the late 1960s, its formation on the basis of the corresponding music and gaining popularity, especially among the youth of that time. The article analyzes the key elements that contributed to the formation of the relevant subgenre for the main research of compositions, in particular scores and tablature, with the help of which the fundamental musical features of rock music at the end of the 1960s and the first half of the 1970s were revealed. The proposed publication highlights the main differences by which heavy metal can be distinguished from other subgenres of heavy music of that time. The work has an interdisciplinary nature, which is reflected in the use of methodological approaches of history and cultural studies. The article considers the emergence of heavy metal, not from the principle of “creation from nothing”, but from the principle of historicism, paying attention to the historical background and the process of development of heavy music, which became the genesis of heavy metal. The article indicates the reasons for the popularization and significance of the corresponding subgenre in the context of the general development of heavy music and its differentiation among other genres of rock music of the 1970s. Special attention is paid to the band Black Sabbath, and the paradox of Tony Iommi’s injury, due to which the musician adapted the instrument in such a way that the sound obtained from the game was different from all other bands of that time. The proposed publication outlines the fundamental features of the “New Wave of British Heavy Metal” using the example of Judas Priest in the mid-1970s, as the main band whose music will be directly considered a new milestone in rock music. In addition to the musical component, the article highlights certain

important nuances that are outside the musical sphere, for example, “the question of the first heavy metal band”, without consideration of which it is impossible to highlight the problems of the formation of heavy metal music.

Key words: *heavy metal, rock music, heavy music, Great Britain, New Wave of British Heavy Metal, counterculture.*

Постановка проблеми. Хеві-метал у Західному світі є одним із найвпливовіших музичних жанрів як серед молоді, так і серед старшого населення, котрі були підлітками в час масової популярності відповідної музики на початку 1980-х років. Головним чином цьому стану хеві-металу сприяли його новизна у порівнянні до іншої важкої музики того часу. Поруч з цим, хеві-метал був продовженням контркультурної традиції в музиці, яка проявлялась також у соціальному аспекті, наслідком чого стали особливий вигляд і поведінка прихильників відповідного жанру музики, їх світосприйняття, яке вони відображали у своїх творах. Однак, подібно до будь-якого іншого явища у музиці, хеві-метал не виник з нічого. Його коріння головним чином сягають до рок-музики 1960-х років. Однак глибше, воно черпає з блюзу, іноді з академічної музики.

Феномен рок-гуртів наприкінці 1960-х, початку 1970-х полягав у експериментах зі звучанням інструментів. Більшість колективів, котрі виконували блюз, спробували змінити звук, зробити його різкішим і важчим, відповідно брутальнішим. Не відходячи від блюзу, такі колективи як Deep Purple і Black Sabbath створили новий тренд у звукозаписі, їхні твори водночас мали будову блюз-композиції, водночас неухважний слухач цього міг не помітити. Така приналежність до блюзу головним чином відрізняє Deep Purple і Black Sabbath від їхніх попередників, наприклад The Beatles.

У Західному світі дослідження хеві-металу давно набули не тільки виключно музикознавчого, культурологічного чи історіографічного характеру, а вивчається у рамках психології, педагогіки, соціології та багатьох інших наук і дисциплін. У вітчизняній науці, дослідження хеві-металу знаходиться ще не досягнути такої глибини, хоча окремі міждисциплінарні праці можна віднайти серед студентських робіт. Ґрунтовніші напрацювання зазвичай стосуються вітчизняної рок-сцени, наприклад Рок-Антологія «Легенди Химерного Краю» вже покійного Олександра Євтушенка.

Аналіз досліджень. Фундаментальною працею з становлення хеві-металу є монографія 2003 р. Sound of the Beast: The Complete Headbanging History of Heavy Metal швейцарського історика Іана Крісте, у котрій описується розвиток важкої музики від пізніх 1960 рр., до кінця ХХ ст. Саме у цій праці окреслені найголо-

вніші елементи становлення хеві-металу та відокремлення його від рок-музики.

Монографія музичного критика Грега Баєра “Heavy Metal Music in Britain” 2009 р. містить комплексну критику щодо питання політики у ліриці гуртів загалом, як системи світобачення у рамках контркультури хеві-металу. Також проаналізований процес становлення відповідної музики у Великобританії починаючи з 1960-х років. Праця унікальна своїм комплексним міждисциплінарним підходом до осмислення політичного світобачення в хеві-металі не на основі окремих гуртів та відмінностей між ними, а в сумі аналізу лірики творів (Bayer, 2009).

Американський дослідник метал-музики Девід Конов у монографії 2002 р. “Bang Your Head: The Rise and Fall of Heavy Metal” описує становлення, пік та занепад популярності хеві-метал музики на основі численних інтерв’ю з музикантами. Праця є однією з перших у підході написання історії розвитку хеві-металу завдяки інтерв’ю, відповідно, монографія містить базис щодо становлення метал-музики 1960–1980 рр., яка формувалась автором впродовж трьох років (Konow, 2002).

Британський музикознавець Ендрю Коуп у монографії 2010 р. “Black Sabbath and the Rise of Heavy Metal Music” аналізує значення інфраструктурного та соціального становища Бірмінгема 1960-х років. для становлення хеві-метал музики. Окрім цього, автор демонструє важливість Лондонської та Ліверпульської рок сцени на майбутній розвиток важкої музики кінця 1990-х та ранніх 2000-х років. (Cope, 2010)

Важливого значення у висвітленні впливу провідних рок гуртів 1970 – 1980 років. відіграють книги канадського музикознавця Мартіна Попоффа. “Judas Priest: Heavy Metal Painkillers: An Illustrated History” 2007 р. розвиває зміст впливу Judas Priest на становлення Нової Хвилі Британського Хеві-Металу та важкої музики на загал (Popoff, 2007). “Pink Floyd: album by album” 2018 р. вказує на значення гурту для розвитку прогресів-рок і прогресів-метал музики (Popoff, 2018). Книга “This Means War: The Sunset Years of the NWOBHM” 2015 р. (Popoff, 2015) окреслює становлення, розвиток і значення Нової Хвилі Британського Хеві-Металу як піку розвитку важкої музики.

Американський історик музики Джефф Вагнер у книзі “Mean Deviation: Four Decades of

Progressive Heavy Metal” 2010 р. описує становлення та розвиток прогресів-рок та прогресів-метал музики, наприклад Pink Floyd та їх місце у розвитку важкої музики наприкінці 1960-х – першій половині 1970-х років (Wagner, 2010).

Щодо історичного знання хеві-металу, ключовими є праці канадського антрополога Самуеля Данна. Для статті використана серія з документального циклу “Metal Evolution” у якій закладені головні основи становлення та розвитку важкої музики (Dunn, 2011).

Метою статті є створення нарису становлення хеві-металу на основі рок-музики кінця 1960-х – першої половини 1970-х років, окреслення його ключових рис, які відмежовують його від іншої важкої музики, висвітлити окремі складні, неочевидні музичні моменти такої диференціації.

Виклад основного матеріалу. Питання «першого хеві-метал гурту» є відкритим. Серед дослідників хеві-метал музики, серед музикантів відповідного жанру немає одностайності у цьому питанні. Серед гуртів, яких зазвичай відносять до «першого хеві-метал гурту» називають Black Sabbath, Deep Purple, Cream, MC5, The Stooges – колективи, які свої альбоми записували у 1960 рр., а також UFO, Budgie, Thin Lizzy, Elf, Judas Priest – творчість яких припала на початок 1970-х. У відповідному різноголоссі є свої причини (Christe, 2003: 24-26):

– термін “Heavy Metal”, як зазначалось вище, був сформований у журналістиці, а не серед музикантів;

– звучанню гітар як у записі, так і під час концерту, частина з яких була схожою до блюзу, а не до важкої музики;

– появі нових стилістичних складових у композиціях, які відрізнялись від блюзу, які були притаманними для гуртів 1960-х.

Твори гуртів рок-гуртів наприкінці 1960-х – першої половини 1970-х років головним чином спирались на блюз, з огляду на його простоту та доступність для музиканта у порівнянні до, наприклад, джазу цього часу, який вирізнявся складними чи незвичними композиційними рішеннями в творах. Вирішальний вплив блюзу прослідковується у всіх рок-гуртів цього часу, композиції яких, почасти, нагадують більше відповідний жанр, аніж важку музику. Важливо, що окремі елементи відповідного впливу висвітлювались через досвід та композиторські здібності кожного окремого музиканта, що відрізняло колективи один від одного.

Розглядаючи блюзову складову в композиціях Black Sabbath (Bayer, 2009: 79), вона доволі виразно проявляється у дебютному одноймен-

ному альбомі гурту 1970 р. Наприклад, в композиції “The Wizard” у якій, з одного боку, гітарні секції та вокальна лінія побудовані характерно до американського блюзу 1950-х – 1960-х років, з іншого боку стилізованим звучанням під стереотипний «американський дикий Захід», що також є характерним для блюзу, частково для кантрі (Black Sabbath, 1970: The Wizard). Такі рішення були характерними для гурту, аж до 1979-х – 1980-х, коли вокалістом став Роні Джейм Діо. В альбомі 1980 р. “Heaven and Hell”, Black Sabbath дещо відійшли від блюзового звучання до тотожного, хеві-метал музиці так званої “New Wave of British Heavy Metal” (MetalStorm, Black Sabbath).

Однак, інноваційним було рішення щодо використання паверкордів, які розв’язувались у тритон, що склало різницю між Black Sabbath і британськими рок гуртами 1960-х. Зокрема у однойменній композиції гурту, яка відкривала дебютний альбом присутній відповідний хід. Подібний малюнок не використовувався у рок-музиці настільки виразно, щоб закріпитись у якості «стилю звучання», хоча його можна розглядати у контексті мінорної пентатоніки, що є характерним для блюзу. У відповідній композиції є ще один важливий для майбутньої хеві-метал музики елемент – порядок 3-х восьмих нот об’єднаних у тріоль, які розв’язуються у четвертну ноту, що є кодою композиції.

Сильно вирізняв Black Sabbath вокал Оззі Осборна. Доволі різкий, у порівнянні до вокалістів інших відомих британських гуртів того часу. Наприклад вокал гуртів Deep Purple чи Led Zepelin, які орієнтувались на віртуозність та ширину діапазону вокалу.

Однак, блюзова складова була також характерною і для інших гуртів, які творили риси хеві-метал музики (Bayer, 2009: 77-81). Так у однойменному альбомі гурту Deep Purple 1969 р. композиції побудовані виключно на блюзовій основі (MetalStorm, Deep Purple). Особливо виразно у композиціях “Lalena” і “The Painter”. Особливості звучанню Deep Purple дарувало активне використання клавішних інструментів, віртуозність вокальних ліній та гітарних соло, що висунуло музику гурту на новий рівень у порівнянні з блюз колективами кінця 1960-х, які також активно використовували електричні інструменти та дисторшн. Проте були запозичення з академічної музики, що не є характерним для блюзу відповідного часу. Зокрема у композиції Blind з альбому 1969 р. Однак, їх присутньо куди менше, аніж елементів блюзу.

У 1970 р. Black Sabbath записують свій другий альбом “Paranoid”, який вважатиметься знаковим

для гурту, з яким гурт буде асоціюватись (MetalStorm, Black Sabbath). У структурі композицій не було дуже значних змін, однак сама якість звукозапису з «важким звучанням» закріпить статус хеві-метал музики за цим альбомом. Щодо композицій, показовою є структура “War Pigs”, яка все ще має блюзову основу й не особливо вирізняється посеред композицій гурту на той час (Kopow, 2002: 20-21). Ба більше, у відповідній композиції, як і в більшості творів альбому, присутні елементи психоделічної музики, що дещо урізноманітнює звучання гурту (Black Sabbath, 1970: War Pigs). Однак, це радше новизна “Paranoid”, аніж стала стилістична структура, яку би Black Sabbath використовували надалі (Cope, 2010: 28-29).

Відрізнялася композиція “Paranoid”, у якій закладені основи, які використовуватимуться, в основному, саме у хеві-метал музиці та не мають сильного блюз-підґрунтя (Christe, 2003: 345). Зокрема, це такти заповнені однаковими інтервалами однакової тривалості, у випадку “Paranoid” – це чисті квінти тривалості вісімками, якими заповнені три з чотирьох тактів заспіву перед репризою. Іншою рисою притаманною хеві-металу стане використання по тривалості цілих нот, іноді розтягнутих на два такти. Також барабанна лінія композиції ляже в основу хеві-метал музики, зокрема використання на сильну долю бас-барабану та на слабку долю малого барабану при супроводі на всі долі хай-хету, іноді, при відкритті такту тарілкою (Black Sabbath, 1970: Paranoid).

Наступного року Black Sabbath випустить альбом “Master of Reality”, який закріпить зміни зроблені у попередньому альбомі й цим відмежує гурт від рок-хвилі того часу (Cope, 2010: 45). Саме у цей час у пресі з’явиться термін Heavy Metal, якого почнуть вживати не тільки до пісні “Born to be Wild”, а й до рок-музикантів та їх композицій (Kopow, 2002: 7-8). Однак, на початок 1970-х виник казус, який полягав у розшаруванні рок-музики у цей період. Зважаючи на відмінність гурту Black Sabbath, від інших колективів, які розгорнули свою активну діяльність на початку 1970-х та відомих тоді гуртів, які також змінили своє звучання, виник термін Heavy Rock, під якого збирали всі рок-гурти до середини 1970-х років, навіть не зважаючи на відмінності між ними (Bayer, 2009: 18). Тобто, єдиним гуртом, до якого використовувалось означення Heavy Metal був Black Sabbath. Це виглядало як виключна риса одного специфічного гурту, яку не прийняли інші колективи. Відповідно, майбутнє цього напрямку музики лишалось туманним (MetalStorm, Black Sabbath).

Між 1970–1972 роками Deep Purple записують три своїх найвпливовіші у рок-музиці альбоми “Deep Purple in Rock”, “Fireball” і “Machine Head”. Останній з перерахованих альбомів стане знаковим у рок-музиці ранніх 1970-х. Поміж іншого через композицію “Smoke on the Water” і “When a Blind Man Cries” (MetalStorm, Deep Purple).

Особливістю композицій став більший опір на мелодійність, аніж на «важкість звучання», що забезпечувалось активніше використання інтервалів, ніж акордів у гітарних партіях. Зокрема у “Smoke on the Water” де інтро, аутро та бридж побудовані на порядку чистих квінт та чистих кварт не з’єднаних у паверкорди. Натомість, у заспівах паверкорд розібраний на хід чистою квінтою від першого до п’ятого ступеня і чистою квартою до восьмого ступеня, що послаблює насиченість звучання акорду в користь мелодійності (Deep Purple, 1972: Smoke on the Water).

Також мелодійність композицій підкреслювалась активним використанням клавішних інструментів іншими колективами, зокрема гурт Uriah Heep у 1969 р. створить дебютний альбом “... Very`eavy...Very`umble” у якому наголос був поставлений саме на синтезатор (MetalStorm, Uriah Heep).

Певною предтечою розвороту в сторону мелодійності у рок-музиці став альбом 1970 р. гурту Sir Lord Baltimore “Kingdom Come” (MetalStorm, Sir Lord Baltimor). Особливо у однойменній композиції (Sir Lord Baltimore, 1970: Kingdom Come), у якій багато уваги приділяється паверкордам, однак з’являється багато ходів, які обіграють мелодичні консонантні інтервали, зокрема терції, що було непритаманним для Black Sabbath. Повз це, гурт присвоїв собі статус Heavy Metal (Bayer, 2009: 21), однак достатньо слабо співвідносився з музикою гурту Black Sabbath чи Deep Purple того часу.

Подібним чином творили музику гурт Thin Lizzy. Наприклад, композиція “Whiskey in the Jar” 1972 р. (Thin Lizzy, 1972: Whiskey In The Jar) побудована на ході мелодичних інтервалів, зокрема великих терцій, чистих квінт і кварт, чистих октав, що є консонантними інтервалами (MetalStorm, Thin Lizzy).

Як згадувалось вище, важливість початку 1970-х для рок-музики також знаменується розшаруванням всередині неї та появою нових експериментів у композиційних структурах та заповненнях у академічній музиці.

З одного боку почне розвиватись Progressive Rock який буде асоціюватись з гуртами King Crimson (Wagner, 2011: 23) і Pink Floyd з

виходу альбому “Dark Side of the Moon” (Popoff, 2018: 103-120). Однак, для прогресії у метал-музиці найважливішим стане канадський прогресів рок-гурт Rush (Wagner, 2011: 41), які у 1974 р. запишуть дебютний альбом (MetalStorm, Rush). На той час, музика Rush буде достатньо подібною до рок-музики ранніх 1970-х, однак з другої половини відповідної декади почне набирати комплексності у композиційній структурі. Відповідна еволюція буде, опосередковано, завдячувати прогресів рок-гуртам, які не були на перших шпальтах ранніх 1970-х, а саме колективи Uriah Heep і Budgie.

У 1972 р. Uriah Heep випустили альбом “Demons and Wizards” (MetalStorm, Uriah Heep), композиції якого стали більш комплексними порівняно з музикою рок-гуртів цього часу. Ці ускладнення композиційних структур проявились у експериментах поєднання паверкордів зіграних електрогітарою поверх тризвуків у різних тональностях: у композиції “The Wizard” (Uriah Heep, 1972: The Wizard), зміною тональності у приспіві, що не було характерним для рок-музики того часу, в композиції “Easy Livin’” (Uriah Heep, 1972: Easy Livin’), гармонією тризвуків у різних тональностях в композиції “Traveller in Time” (Uriah Heep, 1972: Traveller in Time).

Експериментами щодо змін тональності займалися також Budgie. У 1973 р. вони випускають доволі важливий для становлення прогресивного-металу в майбутньому альбом “Never Turn Your Back on a Friend” (MetalStorm, Budgie). Відповідні експерименти помітні у композиції “Parents”, у якій йде чергування між мінорного тризвуку в мажорний септакорд, який розв’язується в мінорний тризвук, який, зі свого боку, переходить у малий мінорний септакорд, що не є характерним для музичної гармонії у контексті розв’язування мажорних септакордів у мінорні тризвуки та малих мінорних септакордів у мажорні тризвуки, однак сама система розв’язання септакорду в тризвук є звичною (Budgie, 1973: Parents).

Також структура композицій у відповідному альбомі закладе основу для прогресивного-металу. Наприклад композиція “Breadfan”, тривалість якої сягає шість хвилин і п’ятнадцять секунд, і має у собі акустичну інтерлюдію, яка розділяє перший і другий заспів від третього та четвертого, тим самим урізноманітнюючи композицію. Окрім цього, в творі відсутні приспиви, що, з одного боку надає комплексності завдяки елементу композиційної невідповідності щодо рок-пісень того часу, з іншого боку надає відчуття незаповненості. Це означає, що структура твору виглядає наступним чином: Інтро --> заспів -->

брідж --> заспів --> гітарні соло --> інтерлюдія --> брідж --> заспів --> брідж --> заспів --> ауто. Відповідна структура не була характерною для рок-музики того часу, однак у майбутньому стане дуже типовою для прогресів-року та металу (Budgie, 1973: Breadfan).

Також розпочинаються експерименти поєднання рок-музики з академічними творами. Появиться термін для рок-музики (у майбутньому для хеві-металу) “Neoclassical”. Найбільшого поштовху цьому надасть діяльність британського гітариста Річі Блекмора, який активно використовуватиме елементи притаманні академічній музиці й адаптуватиме їх у рок-музиці (Bayer, 2009: 81). У 1975 р. Річі Блекмор разом з Роні Джеймс Діо створять гурт Rainbow, які цього ж року запишуть альбом “Ritchie Blackmore’s Rainbow” (MetalStorm, Rainbow). Важливість цього альбому, окрім запозичень з академічної музики (на той час ще доволі невиразних), також полягає у акцентуванні на баладах, і саме академічних елементах у відповідних творах, зокрема гармонічній прогресії у композиціях, характерних не для блюзу, а для академічної музики.

У 1974 р. есенцію музики Black Sabbath продовжить новий британський гурт Judas Priest, які закладуть основи для нової сторінки в розвитку хеві-метал музики під назвою New Wave of British Heavy Metal (Popoff, 2007: 16).

Щодо Нової Хвилі Британського Хеві-Металу в неї, як терміну, ситуація подібна до «хеві-метал музики» (Christe, 2003: 40). Відповідна дефініція виникла у журналістських колах наприкінці 1970-х років для відокремлення частини нових британських хеві-метал гуртів від колективів кінця 1960-х – початку 1970-х і панк-року, який зійшов на пік популярності у Британії в середині 1970-х. (Popoff, 2015: 82-83)

Не зважаючи на активну присутність Judas Priest у хеві-метал музиці ще з 1975 р. виокремлення гурту від інших рок-колективів відбулось наприкінці декади. На це вплинув ряд причин (Dunn, 2011: 41: 58):

– гурти популярні в кінці 1960-х – початку 1970-х років почали зазнавати занепаду в своїй діяльності. На них впливали кризи пов’язані зі зміною складу учасників, розбіжності щодо формату в якому хотіли творили музиканти. Показовим є приклад гурту Deep Purple, склад яких активно мінявся з 1973 р. і призвів до тимчасового розпаду гурту в 1975–1976 роках, коли його покинули Річі Блекмор та Джон Лорд;

– вплив фактору новизни відповідних гуртів припинився. Поява їхньої музики наприкінці

1960-х була своєрідним вибухом в індустрії, світло якого доволі швидко погасло;

– гуртів, які грали подібну до Deep Purple чи Led Zeppelin музику на початку 1970 рр. було чимало, однак їхні твори дещо програвали у віртуозності та майстерності вищезазначеним гуртам, що, також, вплинуло на конкурентну неспроможність музики відповідних колективів до панк-року;

– популярність панк-року в середині 1970-х мала у собі складову ще й певного соціального протесту, чим привабила велику частину медіа до себе. Адже до появи панку ранні хеві-метал гурти чи хард-рок колективи, майже не мали достатньо скандальної репутації, щоб на них були надміру сконцентровані медіа (за виключенням Black Sabbath);

– крім цього, гурти 1960-х сильно програвали в епатажі порівняно з панком, що робило останніх привабливішими для молоді;

– розгалуження в самій рок-музиці. Багато виконавців перейшли в прогресів-рок, що, за рідкісними винятками, не мало великої популярності серед слухачів, адже музика як композиційно, так і лірично була достатньо комплексною, що не сприяло гуртам у змаганні з примітивізмом панк-року того часу. Інша частина гуртів намагалась адаптувати академічну музику до року, однак відповідні експерименти стали вдалимими тільки на початку 1980-х після довгого затишшя з моменту Jesus Christ Superstar на початку 1970-х років.

Однак, не зважаючи на популярність панк-року, Judas Priest у 1974 р. записують свій дебютний альбом під назвою Rocka Rolla, який не отримав визнання серед рок-музики через якість

звукзапису спричинену змінами у складі гурту та розірванням контракту з лейблом. Не зважаючи на провал альбому, в 1976 р. гурт випускає ключовий для хеві-метал музики альбом “Sad Wings of Destiny” з котрого розпочнеться нова сторінка у популяризації британського хеві-металу наприкінці 1970-х. (MetalStorm, Judas Priest).

Висновок. Хеві-метал пройшов своє становлення упродовж кінця 1960-х – першої половини 1970-х років. Головним джерелом стала рок-музика відповідного часу, яка черпала своє натхнення з блюзу, або академічної музики.

Саме в цей час стали відомими гурти, без яких неможливо уявити не тільки становлення хеві-металу, а й розвиток рок-музики загалом, зокрема це Deep Purple, Black Sabbath, Led Zeppelin, Pink Floyd, Thin Lizzy, Uriah Heep і Judas Priest. Діяльність музикантів відповідних гуртів закладе основи для переходу до бруталнішого звучання електронних гітар, особливо цьому сприятимуть Black Sabbath, завдяки чому гурт отримує статус «першого хеві-метал колективу».

Разом з цим, частина гуртів, зокрема Budgie, Pink Floyd і Uriah Heep намагатимуться створювати складніші композиції, що закладе основи для розвитку прогресів-року, вплив якого також буде помітним у хеві-металі, зокрема у творчості Judas Priest у альбомі “Sad Wings of Destiny”, який стане безпосередньою основою для появи Нової Хвилі Британського Хеві-Металу.

Зважаючи на все це, можна зазначити, що саме рок-музика наприкінці 1960-х – першій половині 1970-х років склала фундамент для створення хеві-металу та його популяризації у 1980-х роках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bayer, G., Heavy Metal Music in Britain (Ashgate Popular and Folk Music Series). Ashgate Publishing, Ltd., 2009. 214 p.
2. Christie, I., Sound of the Beast: The Complete Headbanging History of Heavy Metal. HarperEntertainment, 2003. 416 p.
3. Cope, L. A., Black Sabbath and the Rise of Heavy Metal Music. Ashgate Publishing, 2010. 377 p.
4. Konow, D., Bang Your Head: The Rise and Fall of Heavy Metal. Three Rivers Press, 2002. 480 p.
5. Popoff, M., Judas Priest: Heavy Metal Painkillers: An Illustrated History. ECW Press, 2007. 360 p.
6. Popoff, M., Pink Floyd: album by album. Voyageur Press, 2018. 240 p.
7. Popoff, M., This Means War: The Sunset Years of the NWOBHM. Power Chords Press, 2015. 270 p.
8. Wagner, J., Mean Deviation: Four Decades of Progressive Heavy Metal. Bazillion Points, 2011. 384 p.
9. Dunn, S., Metal Evolution – Early Metal Part 2: UK Division. 2011. [Online]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dN7lvVQGzO0> (дата звернення 29.04.2021).
10. MetalStorm. Black Sabbath URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=52&bandname=Black%2BSabbath (дата звернення 29.04.2021).
11. MetalStorm. Budgie URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=5225&bandname=Budgie (дата звернення 29.04.2021).
12. MetalStorm. Deep Purple URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=2223&bandname=Deep%2BPurple (дата звернення 29.04.2021).
13. MetalStorm. Judas Priest URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=78&bandname=Judas%2BPriest (дата звернення 05.05.2021).
14. MetalStorm. Rainbow URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=450&bandname=Rainbow (дата звернення 05.05.2021).

15. MetalStorm. Rush URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=582&bandname=Rush (дата звернення 05.05.2021).
16. MetalStorm. Sir Lord Baltimore URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=3754 (дата звернення 29.04.2021).
17. MetalStorm. Thin Lizzy URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=547&bandname=Thin%2BLizzy (дата звернення 29.04.2021).
18. MetalStorm. UriahHeep URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=451&bandname=Uriah%2BHeep (дата звернення 05.05.2021).
19. Black Sabbath, 1970. Paranoid. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1MI6QI0geQ8rQ3K0YnPH_0GuqMP6ZzbR1?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
20. Black Sabbath, 1970. The Wizard. URL: https://drive.google.com/drive/folders/19ZzOMi5M_FKpVy9nPxE8m808qNtE4p6v?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
21. Black Sabbath, 1970. War Pigs. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1cUABtOiFH9Hvxd-L5U1sMbe_VaZfYTP?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
22. Budgie, 1973. Breadfan. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1TmS2o-bE62Y18_fgnBWQ5R0K9p6t36yP?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
23. Budgie, 1973. Parents. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1qJI1gppvnanCcypLrPGe7FtR-YYQSRSE?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
24. Deep Purple, 1972. Smoke on the Water. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1ntCI3TfShpqkWw7fUZ98drCx6TBzhrS2?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
25. Sir Lord Baltimore, 1970. Kingdom Come. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/11ZKmwR4Sn3VJsc1uaRPGRVEXyRE9sKDL?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
26. Thin Lizzy, 1972. Whiskey In The Jar. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1L76F7T13B4aaP16hWHSn1g9SngAVTm8x?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
27. Uriah Heep, 1972. Easy Livin'. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1-3J-xdX0caPkIfRkfd0cHKpdbUpa5YEg?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
28. Uriah Heep, 1972. The Wizard. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1Z9MDV1FkJ4Nh0g3xu9Sa0ROHCvq2JQH?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
29. Uriah Heep, 1972. Traveller in Time. URL: https://drive.google.com/drive/folders/16AbrgvMIK7P4_wQXmSWsAmX9qtLF6597?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).

REFERENCES

1. Bayer, G., *Heavy Metal Music in Britain* (Ashgate Popular and Folk Music Series). Ashgate Publishing, Ltd., 2009. 214 p.
2. Christe, I., *Sound of the Beast: The Complete Headbanging History of Heavy Metal*. HarperEntertainment, 2003. 416 p.
3. Core, L. A., *Black Sabbath and the Rise of Heavy Metal Music*. Ashgate Publishing, 2010. 377 p.
4. Konow, D., *Bang Your Head: The Rise and Fall of Heavy Metal*. Three Rivers Press, 2002. 480 p.
5. Popoff, M., *Judas Priest: Heavy Metal Painkillers: An Illustrated History*. ECW Press, 2007. 360 p.
6. Popoff, M., *Pink Floyd: album by album*. Voyageur Press, 2018. 240 p.
7. Popoff, M., *This Means War: The Sunset Years of the NWOBHM*. Power Chords Press, 2015. 270 p.
8. Wagner, J., *Mean Deviation: Four Decades of Progressive Heavy Metal*. Bazillion Points, 2011. 384 p.
9. Dunn, S., *Metal Evolution – Early Metal Part 2: UK Division*. 2011. [Online]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dN7lvVQGzO0> (дата звернення 29.04.2021).
10. MetalStorm. Black Sabbath URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=52&bandname=Black%2BSabbath (дата звернення 29.04.2021).
11. MetalStorm. Budgie URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=5225&bandname=Budgie (дата звернення 29.04.2021).
12. MetalStorm. Deep Purple URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=2223&bandname=Deep%2BPurple (дата звернення 29.04.2021).
13. MetalStorm. Judas Priest URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=78&bandname=Judas%2BPriest (дата звернення 05.05.2021).
14. MetalStorm. Rainbow URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=450&bandname=Rainbow (дата звернення 05.05.2021).
15. MetalStorm. Rush URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=582&bandname=Rush (дата звернення 05.05.2021).
16. MetalStorm. Sir Lord Baltimore URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=3754 (дата звернення 29.04.2021).
17. MetalStorm. Thin Lizzy URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=547&bandname=Thin%2BLizzy (дата звернення 29.04.2021).
18. MetalStorm. UriahHeep URL: http://www.metalstorm.net/bands/band.php?band_id=451&bandname=Uriah%2BHeep (дата звернення 05.05.2021).
19. Black Sabbath, 1970. Paranoid. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1MI6QI0geQ8rQ3K0YnPH_0GuqMP6ZzbR1?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).

20. Black Sabbath, 1970. The Wizard. URL: https://drive.google.com/drive/folders/19ZzOMi5M_FKpVy9nPxEmn808qNtE4p6v?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
21. Black Sabbath, 1970. War Pigs. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1cUABtOiFHI9Hvxd-L5U1sMbe_VaZfYTP?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
22. Budgie, 1973. Breadfan. URL: https://drive.google.com/drive/folders/1TmS2o-bE62Y18_fgnBWQ5R0K9p6t36yP?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).
23. Budgie, 1973. Parents. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1qJI1gppvnanCcvpLrPGe7FtR-YYQsrSE?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
24. Deep Purple, 1972. Smoke on the Water. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1ntCI3TfShpqkww7fUZ98drCх6TBzhrS2?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
25. Sir Lord Baltimore, 1970. Kingdom Come. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/11ZKmWR4Sn3VJsc1uaRPGRVEXyRE9sKDL?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
26. Thin Lizzy, 1972. Whiskey In The Jar. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1L76F7T13B4aaP16hWHSn1g9SngAVTm8x?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
27. Uriah Heep, 1972. Easy Livin'. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1-3J-xdX0caPkIfRkfd0cHKpdbUpa5YEg?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
28. Uriah Heep, 1972. The Wizard. URL: <https://drive.google.com/drive/folders/1Z9MDV1FkJ4Nh0g3xu9Sa0ROHCvq2JQIH?usp=sharing> (дата звернення 06.09.2022).
29. Uriah Heep, 1972. Traveller in Time. URL: https://drive.google.com/drive/folders/16AbrgvMIK7P4_wQXmSWsAmX9qtLF6597?usp=sharing (дата звернення 06.09.2022).